

Список використаної літератури:

1. Конституція України: закон України від 28.06.1996 № 254к/96-ВР. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/go/254%D0%BA/96-%D0%B2%D1%80>
2. Конвенція про захист прав людини і основоположних свобод: документ від 04.11.1950 № 995_004. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_004
3. Міжнародний пакт про громадянські і політичні права: Прийнято резолюцією 2200 А (XXI) Генеральної Асамблеї ООН від 16 грудня 1966 р. Права людини : зб. док. / Укл. В. С. Семенов, О. Н. Ярмиш та ін. Х.: Ун-т внутр. справ, 1997. С. 4-25.
4. Про безоплатну правову допомогу : Закон України від 2 червня 2011 року № 3460-VI. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3460-17>
5. Забезпечення рівного доступу до правосуддя та правової допомоги. Урядовий портал. Єдиний веб-портал органів виконавчої влади: офіційний веб-сайт. URL: <https://www.kmu.gov.ua/ua/diyalnist/reformi/verhovenstvo-prava-ta-borotba-zkorupciyeu/zabezpechennya-rivnogo-dostupu-do-pravosuddya-ta-pravovoyi-dopomogi>
6. Цифри, що свідчать про довіру до БПД. Безоплатна правова допомога: офіційний вебсайт. URL: <https://www.legalaid.gov.ua/novyny/tsyfr-yshho-svidchat-pro-doviru-do-systemy-bpd/>
7. Яновська О. Г. Загальні засади надання безоплатної правової допомоги у кримінальному провадженні. Науковий вісник Дніпропетровського державного університету внутрішніх справ. 2013. № 4. С. 268–274.

Науковий керівник: кандидат юридичних наук, доцент кафедри організації судових, правоохоронних органів та адвокатури Національного університету «Одеська юридична академія», доцент **Храпенко Олена Олегівна**

Орліченко К.Д.

*студентка 1-го курсу магістратури факультету адвокатури
Національного університету «Одеська юридична академія»*

ОСОБЛИВОСТІ МЕДІАЦІЇ В ДІЯЛЬНОСТІ АДВОКАТА

Медіація (від лат. *mediare* – бути посередником) – це переговори сторін за участю третьої особи – медіатора, який, здійснюючи загальне керівництво процедурою, допомагає сторонам налагодити комунікацію між собою та самостійно досягти максимально ефективних домовленостей зі спірних питань, однак не має повноважень на вирішення спору [4].

Нормативним підґрунтям запровадженням медіації в нашій країні є підготовлений Міністерством Юстиції проект Закону України «Про медіацію» №3504, який вже на законодавчому рівні зможе закріпити можливість проведення процедури медіації [9]. На даний момент він прийнятий Верховною Радою України в першому читанні [7]. Крім того, значну роль відіграють прийняті Закони України «Про внесення змін до Господарського процесуального кодексу України, Цивільного процесуального кодексу України, Кодексу адміністративного судочинства України та інших законодавчих актів» від 03.10.2017 № 2147-VIII, в яких була введена процедура врегулювання спору за участю судді, стимулювання сторін до мирного врегулювання спору та істотне підвищення ставок судового збору.

У статті 19 Закону України «Про адвокатуру та адвокатську діяльність» визначені види адвокатської діяльності, проте вказівки на медіацію там немає. В даній статті визначено, що адвокат може здійснювати інші види адвокатської діяльності, не заборонені законом. В статті 1 цього ж закону встановлюється, що інші види правової допомоги – види адвокатської діяльності з надання правової інформації, консультацій і роз'яснень з правових питань, правового супроводу діяльності клієнта, складення заяв, скарг, процесуальних та інших документів правового характеру, спрямованих на забезпечення реалізації прав, свобод і законних інтересів клієнта, недопущення їх порушень, а також на сприяння їх відновленню в разі порушення [6].

Таким чином, проаналізувавши положення нашого законодавства, можемо дійти до висновків, що медіація є одним із видів правових послуг, а саме наданням правничої допомоги. Отже, медіація відноситься до видів професійної діяльності адвоката.

Взагалі, медіаційна діяльність є важким поняттям для сприйняття багатьох адвокатів. Адвокат, як професіонал своєї справи, звик під час представництва інтересів свого клієнта намагатися схилити суддю на свій бік, доводити правоту клієнта та постійно змагатися з процесуальним опонентом. І тут потрібно пам'ятати, що медіація – це не змагання, адже в цій процедурі немає переможців і переможених. Медіація – це об'єднання зі своїм опонентом для вирішення спору [5].

Окрім того, тільки підготовлені та навчені адвокати можуть здійснювати медіацію. Медіатору важливо мати знання не тільки в правовій сфері, а й у таких сферах як психологія, соціологія чи конфліктологія. Відсутність певних моральних та спеціальних освітніх вимог до медіатора-адвоката може заважати реалізації завдань медіації та досягненню її мети [3].

Чим медіація може бути цікава та корисна адвокату? Проаналізувавши практику багатьох європейських країн, можна побачити, що медіація має такі переваги для адвокатів, оскільки це:

- новий спосіб заробітку та новий напрям діяльності адвоката в Україні;
- має переваги перед судовим розглядом в часі. А час для адвоката є дуже важливим, оскільки від того, наскільки швидко спір може бути вирішений без звернення до юрисдикційних органів та правоохоронних інститутів, залежить оцінка ефективності всієї роботи адвоката;
- можливість підвищити рівень власної професійної майстерності. Адже такі медіаційні навички, як постійне перефразування, активне слухання, перепитування є корисними для адвоката в постійних переговорах та зустрічах не тільки з клієнтом, а і з суддями, процесуальними опонентами, колегами і т.д;
- спосіб підвищити власну конкурентоспроможність на ринку праці;
- можливість самостійно керувати процесом;
- можливість діяти поза правовим полем.

Медіацію для адвоката можна розглядати в двох напрямках: 1) супровід клієнта на процедурі; 2) виступ безпосередньо медіатором.

При супроводі клієнта в процедурі медіації адвокат має право вчиняти такі дії, як: 1) інформувати клієнта про таку можливість і спосіб вирішення спору. Хочу зазначити, що адвокат не втрачає свого клієнта, а може лише ефективніше допомогти при супроводі [2]; укласти договір про проведення медіації; 3) оцінювати законність, реальність та ефективність досягнутої між сторонами домовленості; 4) укласти угоди за результатами медіації, наприклад, мирову угоду.

Стосовно питання виступу адвоката як медіатора, дуже часто виникає конфлікт інтересів адвоката-медіатора, який представляє інтереси клієнта у вирішенні спору з опонентом. Головне, щоб медіатор-адвокат задовольняв обидві сторони правового спору та зміг їх успішно залучити до процесу, не втративши своєї незалежності. Він має вести процес медіації тільки в тих справах, де зможе зберегти власну нейтральність. Тож, дії адвоката-медіатора мають відповідати міжнародно-визнаним етичним засадам медіації, що закріплені в Європейському кодексі етики медіаторів, а також основним принципам адвокатської етики (незалежність, неупередженість, конфіденційність) [8]. Якщо він не може так діяти, то має відразу ж відмовитись [10].

Дуже важливим є питання щодо «медіабельності» конфлікту, адже далеко не всі правові спори підлягають вирішенню шляхом посередництва. Адвокат-медіатор має попередити сторони про це, а також вирішити зі сторонами до початку проведення процедури, чи згодні вони на це [1]. Адже це суттєва економія фінансових та часових ресурсів, як сторін конфлікту, так і власних. У даному випадку йде мова про те, що адвокат-медіатор має визначити ступінь ефективності проведення даної процедури як способу урегулювання спору між сторонами у конкретній ситуації.

Так, не можуть бути врегульовані шляхом медіації конфлікти з наступними ознаками: 1) з наявним складом кримінального правопорушення; 2) якщо для вирішення конфлікту необхідно використовувати процедуру доказування.

Враховуючи все вищенаведене можна дійти до висновків, що медіація для адвоката – це нова сфера діяльності, яка потребує більшої уваги та необхідно проводити заходи для її поширення та розвитку. По-перше, важливим є прийняття та встановлення нормативної бази для врегулювання порядку медіації та внесення змін до чинного законодавства про адвокатуру та адвокатську діяльність. По-друге, потрібна розробка процедури відбору, навчання та оцінювання діяльності медіаторів-адвокатів, а також необхідною є інформаційна та просвітницька робота адвокатів з клієнтами щодо можливостей та переваг медіації.

Список використаної літератури:

1. Біцай А. В. Моделі медіації у світі та перспективи для України. *Право і суспільство*. 2013. №6. С. 85–89.
2. Біцай А.В. Організаційно-правові засади участі адвоката в медіації: дис ... канд. юрид. наук: 12.00.10; Київ. нац.ун-т ім Тараса Шевченка. Київ, 2015. 259 с.
3. Лукьяновская О.В., Мельниченко Р.Г. Основы юридической конфликтологии и медиации. Волгоград, 2011. 96 с.
4. Поліщук М.Я. Поняття медіації як альтернативного методу вирішення спорів. *Держава і право: збірник наукових праць: юридичні і політичні науки*. Вип. 65. 2014. С. 134 –139.
5. Понасюк А. М. Участие адвоката в урегулировании юридических споров посредством медиации : дис. ... канд. юрид. наук : 12.00.11 / А. М. Понасюк; Рос. акад. адвокатуры и нотариата (ин-т). М., 2011. 269 с.
6. Про адвокатуру та адвокатську діяльність: Закон України від 5 липня 2012 року № 5076-VI. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/5076-17#Text>
7. Про прийняття за основу проекту закону України про медіацію: Постанова Верховної Ради України № 796-IX від 15.07.2020. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/796-20#Text>
8. Правила адвокатської етики, затверджені Звітно-виборним з'їздом адвокатів України 09.06.2017 р. зі змінами від 21.02.2019 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/n0001891-17#Text>
9. Проект Закону Про медіацію № 3504 від 19.05.2020 р. URL: http://w1.c1.rada.gov.ua/pls/zweb2/webproc4_1?pf3_511=68877
10. European code of conduct for mediators. URL: https://www.euromedjustice.eu/en/system/files/20090128130552_adr_ec_code_conduct_en.pdf

Науковий керівник:** кандидат юридичних наук, доцент кафедри організації судових, правоохоронних органів та адвокатури Національного університету «Одеська юридична академія» **Кіслиця Ірина Олександрівна

Орліченко К.Д., Древицька Д.В.

*студентки 1-го курсу магістратури факультету адвокатури
Національного університету «Одеська юридична академія»*

ПОРУШЕННЯ ПРАВ АДВОКАТІВ В АНТИКОРУПЦІЙНИХ ПРОВАДЖЕННЯХ

Право на професійну правничу допомогу — одна з процесуальних гарантій, що сприяє забезпеченню справедливого судового розгляду, прав і законних інтересів не тільки учасників судочинства, а й суспільства і держави в цілому [2].

Верховенство права не може існувати без незалежної і професійної судової системи, а остання не може функціонувати без організованої та незалежної адвокатури, яка повинна сумлінно і професійно ставитися до справи. Саме інститут адвокатури має бути надійною опорою судової влади та правосуддя.

Закон України «Про адвокатуру та адвокатську діяльність» передбачає значний перелік гарантій, що спрямовані на забезпечення належного рівня діяльності адвоката. Статтею 20 цього ж закону визначаються професійні права адвоката, та встановлюється, що під час здійснення адвокатської діяльності адвокат має право вчиняти будь-які дії, не заборонені законом, правилами адвокатської етики та договором про надання правової допомоги, необхідні для належного виконання договору про надання правової допомоги [1].

Проте порушення прав адвокатів в антикорупційних провадженнях є дуже проблемним питанням і продовжує загострюватись. Є тотальне нехтування Конституцією, процесуальними нормами, правами адвокатів, правом на захист їхніх клієнтів з боку окремих суддів Вищого антикорупційного суду (ВАКС).

Оскільки, відповідно до матеріалів дослідження в Раді адвокатів України постійно приходять звернення про порушення суддями Вищого антикорупційного суду прав адвокатів та конституційного права людини на правову допомогу.

Так, весною цього року за захистом власних прав і інтересів звернулась група адвокатів [3]. По відношенню до яких в межах справи судді Антикорупційного суду під час антикорупційного провадження та судового розгляду здійснювали такі неправомірні дії як: